

Galluper om forskningstillit og klima

Ole Henrik Ellestad *

En gallup viser at 80 % har svært stor eller stor tillit til forskning. Forskere har noe lavere tillit, og forskningstema preget av politikk har enda lavere tillit – fornybar energi og klima med bare ca. 50 %. Det faller flere tungt for brystet.

Tilliten til forskning avtar

Verian (Kantar/Gallup) utarbeidet i [februar 2024 en undersøkelse](#) for Forskningsrådet om befolkningens tillit til forskning. 3122 personer over 18 år er spurt over nettet. 34 % har svart. Midlere usikkerhet er ca. 3 %. Tilliten til forskning er meget stor hos 20 % og ganske stor hos 60 %, mens 'verken enig eller uenig' er på 15 %. Kategorien 'svært stor' var størst i 2021 (vel 30 %) mens verken enig/uenig da var nede i 9 %. Se referanse for detaljer.

Tilliten til forskere er lavere enn til forskning, omtrent lik for kategorien ganske stor. 'Meget stor' er redusert til 11 % (ned fra 28 % i 2021) mens 'hverken/eller' da var 24 %.

For utsagnet 'Forskningsresultater er i stor grad preget av forskernes egne politiske holdninger og oppfatninger' er 2 % svært uenig, 20 % ganske uenig og 42 % hverken enig/uenig. For 'Mediene presenterer forskning på en troverdig måte' er 7 % helt uenig, 27 % ganske uenig, 41 % hverken enig/uenig, og kun 1 % er helt enig. For 'Enkelt å skille mellom god og troverdig forskning og dårlig og ikke troverdig forskning' er 7 % helt uenig, 27 % ganske uenig, 34 % verken enig/uenig med kun 4 % helt enig.

Innen utvalgte tema hadde klimaendringer og helse henholdsvis 14 % og 13 % med svært stor tillit og 37 % og 59 % med stor tillit. Skole og utdanning, kjønn og likestilling, kunstig intelligens samt fornybar energi lå på 6-7 % (44 % stor tillit). Innen klima og fornybar energi hadde halvparten svært stor eller stor tillit størst for aldersgruppen 33-44 år (59 %), minst for 60 + (39 %).

Tenk det. Innen tema som massivt indoktrinerer publikum med marginal stemme til forskningsmiljøer med alternative syn er det likevel bare 50 % som har stor tillit eller mer. Det er et sunnhetstegn i befolkningen. 'Den som graver en grav for andre faller selv deri' virker det som.

Kommentarer

Selve undersøkelsen er lite kommentert på nettet. [Adresseavisa/NTB konkluderer her](#) (mai 2024) med at tilliten til forskning innen klima og fornybar energi går ned, og referer til at man nå skal forske på tilliten til forskere (finansiert av NFR) for å se på hvilke sider av forskningen som påvirker folks oppfatning. Kommunikasjonen synes å skulle innrettes mer mot effektiv påvirkning enn å rette opp feilaktig forskning og alarmerende formidling, neppe en farbar vei for å styrke forskningsaksepten i befolkningen.

I en liknende undersøkelse i 2017 ([KN 207](#), se også [KN 158](#) fra 2016) var det omtrent samme forhold med manglende tillit for: temaet klima og miljø (53 %), samfunnsforskning (44 %), helse (33 %), teknologi (28 %) og humaniora (27 %). Sammenlignet med teknologi generelt ligger dagens 'tillit' til fornybar energi 25 % lavere med klima omtrent på samme nivå rundt 50 %. Tydelige spørsmål resulterte i alt for lav tillit.

Er 2024-undersøkelsen akseptabel for klimaforskningen? Etter mitt syn er det altfor dårlig. For klima og fornybar energi har fått orkesterplass i mediene med liten spalteplass til kritikere og en svært høy grad av hersketeknikker der motstandere er rubrisert som vitenskapelig pariakaste. Mange skjønner at det er 'ugler i mosen'.

Ellers er det [flere kommentarer som berører forskningsmistillit](#) med flere gode argumenter, f.eks. om pseudoforskning og at [mistillit skapes av feil fra egne rekker](#). Det ligger implisitt at for klima er 'Climategate' og IPCC-kretsens valg av 'egnet' start- og sluttidspunkt' ved bruk av tidsserier samt feilaktig bruk av modeller generelt nøkkelfaktorer.

CICEROs klimagallup 2023

CICEROs klimaundersøkelse fra sommeren 2023 ble nylig relansert av Kirsten Å. Øystese på Klima og Energi' med overskriften: '[Om klimafornektelse, klimaskepsis og motstand mot klimatiltak](#)' – muligens grunnet den ovennevnte undersøkelsen fra Forskningsrådet der klima og fornybar kom dårlig

ut. Ciceros Marianne Aasen bidrar. Hun forsker på folks meninger om og holdninger til klimaendringer og klimapolitikk! Utgangspunktet er at Norge har ligget i teten av land med klimaskepsis ([KN 261](#)), men det skal visstnok ikke lenger være tilfelle ifølge artikkelen. Selve undersøkelsen presenteres med en stor porsjon 'riktig' leserveiledning.

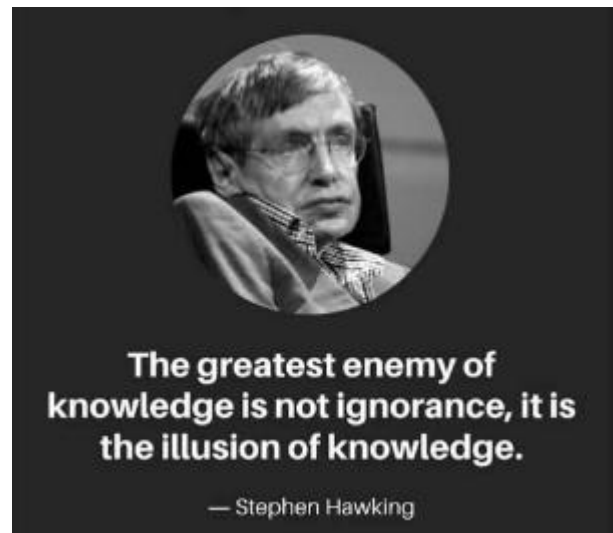
Årets undersøkelse fra forskningsrådet tyder ikke på mindre skepsis. Et institutt som bekjenner seg til den hersketekniske sammenhengen mellom klimafornektelse, klimaskepsis og motstand mot klimatiltak er neppe kvalifisert til å ha overoppsyn med en gallupundersøkelse som skal være gjennomført og bli presentert på en objektiv måte.

Skal man ha tillit til et miljø så må temaet behandles etter vitenskapelige prinsipper. Klimafeltet er ikke i nærheten av det. Skeptikere mener at naturen styrer klima, har observasjoner og slik sett vitenskapens hovedkriterier på sin side og fornekter ingen ting – heller ikke at drivhuseffektene har en viss betydning. Men også de beste beregninger (Wijngaarden & Happer, H. Harde) og observasjoner av strålingsvariasjoner (ERBE, CERES) viser at økt drivhuseffekt er liten. Det er faktisk CICERO, IPCC mfl. som fornekter betydningen av naturlige variasjoner – nå som før.

Spørreundersøkelser

Spørsmålenes utforming er sentral i spørreundersøkelser. Som man roper i skogen får man svar, glimrende illustrert i [episoden i 'Ja vel Statsminister'](#) ved Sir Humphrey. (KN 201).

Når folk skal svare vil de gjerne gjøre det på en respektabel måte. Å si seg enig i et utsagn er ikke best egnet spørsmålstilling. Begge disse anførsler er uttalelser fra metodenestor professor Ottar Hellevik. I klimasaken favoriseres IPCCs og CICEROs syn. Tidspunktet kan også påvirke. En Gallupundersøkelse i uken det striregner i februar påvirket nok resultatet, muligens også det varme året 2023 med alle sine mediealarmer.

Konklusjon

Ifølge Verians undersøkelse for Forskningsrådet har det norske folk stor tiltro til forskning generelt, mindre til forskere og vesentlig mindre til forskningstema (og deres forskere?) som er gjennomsyret av politikk slik som fornybar energi og klima, men også innen samfunnsvitenskap.

Etter mitt syn er også den generelle tilliten alt for liten til en virksomhet som har sine klare logiske, vitenskapelige prinsipper. For lav tilslutning skyldes at innen en rekke forskningstema foreligger betydelige avvik fra nevnte prinsipper. Forskere, medier og politikere overdriver gyldigheten av ønskede resultater og utelater viktige alternative data, observasjoner og sammenhenger. Da blir det i beste fall pseudovitenskap ifølge professor Richard Feynman.

På toppen kommer 'utgytelser' for å promotere egen politisk og forskningsmessig agenda basert på modeller som de aldri ville trodd på om det gjaldt deres egne investeringer.